

مدیریت تولید میوه‌های گرمسیری

سال گذشته طرحی آماده شد تحت عنوان مدیریت تولید میوه‌های گرمسیری در سطح ۱۲ هزار و ۵۰۰ هکتار که قرار است این تولیدات در محیط‌های کنترل شده، گلخانه، سایبان و بخشی در فضای باز مناطق جنوبی کشور بویژه استان سیستان و بلوچستان اجرایی شود. به طور حتم برای اجرای این طرح، باید از ارقام تجاری روز دنیا سازگار با مناطق کشت، رعایت اصول تغذیه و مدیریت باغات، بازار، صنایع تبدیلی و مکانیزاسیون براساس آخرین دستاوردها و نتایج تحقیقاتی بهره گرفت که نیاز به حمایت ویژه و اعتبارات یارانه‌ای برای پیاده‌سازی سیستم‌های نوین آبیاری هوشمند دارد.

عکس: ایسنا

مدیرکل دفتر امور میوه‌های گرمسیری وزارت جهاد کشاورزی در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» مطرح کرد

افزایش ۲۰ درصدی ارزش آوری با صادرات انار

۲۰٪
درصد

گفت‌وگو

ایران با وجود اینکه در منطقه خشک و نیمه خشک جهان قرار دارد اما به دلیل تنوع آب و هوایی دارای چهار فصل سال است که همین امر باعث شده بخش عمده انواع میوه مورد نیاز خود را در داخل تأمین کند و نیاز چندانی به واردات نداشته باشد، این در حالی است که در پی استمرار خشکسالی در دو دهه اخیر و محدودیت منابع آبی همچنان تولیدات میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری نه تنها کاهش نیافته بلکه افزایش داشته است.

طبق آمارهای موجود، سال گذشته (۱۴۰۱) در مجموع ۸ میلیون و ۷۰۰ هزار تن انواع میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری در حدود ۷۲۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی تولید شد که نسبت به سال ماقبل خود (۱۴۰۰) رشد ۱ تا ۲ درصدی را نشان می‌دهد. برآوردهای وزارت جهاد کشاورزی حاکی از آن است که امسال تولید این نوع میوه‌ها در کشور به حدود ۹ میلیون تن برسد که نسبت به سال گذشته رشد را نشان می‌دهد.

آخرین آمارها در فصل تابستان نشان می‌دهد ۸۰ هزار تن انواع میوه‌های نیمه گرمسیری به ارزش ۵۲ میلیون دلار به کشورهای هدف صادر شده است. میوه‌های گرمسیری موجود در ایران انار، مرکبات، انجیر، موز، انبه، کیوی، خرمالو، چیکوف پاپایا را شامل می‌شود اما اکنون در فضای باز کنار، چیکو، تهرندی، نارگیل، گواوا، پاپایا، فالسا، سی‌تاپل و بیدام و در فضاهای کنترل شده آناناس، آووکادو، فیسالیس و پشن فروت در سطح بسیار کم تولید می‌شود. از این میزان ۲۰۸ هزار تن آن در قالب ۱۳ هزار هکتار مربوط به میوه‌های گرمسیری موز، انبه و آناناس و کنار است که اغلب در استان سیستان و بلوچستان تولید می‌شوند.

حال نیاز سالانه کشور به موز حدود ۶۰۰ هزار تن محاسبه می‌شود که از این میزان هرساله بیش از ۴۵۰ هزار تن از محل واردات و مابقی حدود ۲۰ درصد از محل تولید داخل تأمین می‌شود. البته طبق آمارها سالانه بین ۱۴۰ تا ۱۵۰ هزار تن موز در سطح ۴ هزار و ۸۰۰ هکتار تولید و به بازار داخلی عرضه می‌شود که البته به دلیل حجم کم تولید در استان‌های

جنوبی کشور به مصرف می‌رسد. انار، با نام علمی «Punica granatum» یکی از میوه‌های شناخته شده و پرطرفدار در سراسر جهان است. این میوه با طعم ترش و شیرین، ظاهر جذابی دارد و در برخی کشورها به عنوان نماد بهار و خوشبختی شناخته می‌شود.

انار بومی خاورمیانه و برخی از کشورهای آسیایی است و به دلیل خواص آنتی‌اکسیدانی، ضد التهابی و آبرسانی و خواص درمانی و محافظتی برای سلامتی مورد توجه قرار گرفته است. به همین دلیل، انار از دوران قدیم به عنوان یک داروی طبیعی برای مراقبت از سلامتی و بهبود بیماری‌ها استفاده شده است. انار به صورت تازه خوری، آب انار، رب انار و نیز میوه خشک شده مورد استفاده قرار می‌گیرد و می‌توان آن را در تهیه انواع غذاها، سالادها، آبمیوه‌ها، دسرها و خوراکی‌ها به کار برد. همچنین از دانه‌های انار می‌توان به عنوان تزئینات زینتی در آشپزی و شیرینی‌پزی استفاده کرد.

انار از نظر تغذیه‌ای حاوی مقدار زیادی ویتامین C، فیبر، پتاسیم و فولات است که برای حفظ سلامت قلب و عروق، کاهش التهاب‌ها، بهبود گوارش و افزایش انرژی بدن بسیار مفید است. به دلیل طعم لذیذ و خواص بی نظیر آن، انار به عنوان یک میوه لذت بخش و مفید برای سلامتی انسان‌ها شناخته می‌شود.

حال ایران یکی از کشورهای تولیدکننده این محصول است که با شروع فصل پاییز برای بررسی بیشتر موضوع خبرنگار ایران اقتصادی به سراغ «زهرا جلیلی مقدم» مدیرکل دفتر امور میوه‌های گرمسیری و نیمه گرمسیری وزارت جهاد کشاورزی رفته است تا از آخرین وضعیت تولید و صادرات میوه‌های گرمسیری به ویژه انار جویا شود.

تولید و سطح زیرکشت انار سال گذشته چه میزان بوده و چه میزان صادرات و ارزش آن بوده است؟
سال گذشته (۱۴۰۱) یک میلیون و ۲۰۰ تن محصول انار در سطح ۹۱ هزار هکتار از اراضی باغی کشور به جز استان همدان تولید و به بازار داخلی و خارجی عرضه شده است.
صادرات انار سال گذشته حدود ۲۱ هزار تن به ارزش ۸۰۶ میلیون دلار بوده که به لحاظ وزنی ۴۵ درصد و به لحاظ ارزشی

۲۰ درصد افزایش نسبت به مدت مشابه سال گذشته خود (۱۴۰۰) را نشان می‌دهد.

پیش بینی تولید انار سال ۱۴۰۲ و میزان صادرات و ارزش آن را بفرمایید؟
برآوردها نشان می‌دهد امسال حدود یک میلیون و ۲۲۰ تن محصول انار در سطح ۹۱ هزار هکتار از باغات کشور تولید و به بازار داخلی و خارجی عرضه شود. محصول انار در نیمه دوم سال تولید و به بازار عرضه می‌شود بنابراین هنوز برآوردی از میزان صادرات و ارزش آن در دست نیست.

ایران چندمین تولیدکننده انار در جهان است؟

طبق آمارهای موجود، ایران بعد از هند و چین سومین تولیدکننده انار در دنیا است اما از نظر سرانه مصرف، رتبه نخست دنیا را داریم. طبق گزارش بین‌المللی سال ۲۰۱۹، هند با بیش از ۳ میلیون تن و چین با بیش از یک میلیون و ۷۰۰ تن رتبه‌های اول و دوم تولید انار جهان را داشتند و بعد از آن ایران، ترکیه، مصر، آمریکا، افغانستان، آذربایجان، مراکش، عراق، تونس، سوریه، الجزایر و اسپانیا رتبه‌های سوم به بعد را به خود اختصاص داده‌اند.

انار ایران به اکثر کشورهای دنیا صادر می‌شود اما در حال حاضر ترکیه، مصر، هند و اسپانیا بزرگ‌ترین صادرکنندگان انار در دنیا هستند و عراق، روسیه، چین، عربستان، آلمان، امارات، پاکستان، انگلستان و کره عمده واردکننده این محصول می‌باشند.

چند استان تولیدکننده انار کشور هستند و عمده تولید مربوط به کدام استان‌ها می‌باشد؟

انار در تمامی استان‌ها به جز استان همدان تولید می‌شود و استان‌های فارس، مرکزی، خراسان رضوی، یزد، سمنان، اصفهان، لرستان و قم جزو بزرگ‌ترین تولیدکنندگان انار کشور محسوب می‌شوند.
استان فارس ۲۳ درصد، مرکزی ۱۰ درصد، یزد ۸ درصد، خراسان رضوی ۷ درصد، سمنان ۸ درصد، اصفهان ۷ درصد، لرستان ۶ درصد، خراسان جنوبی ۳ درصد، سیستان و بلوچستان ۲ درصد و کرمان ۱ درصد و سایر استان‌های کشور ۱۴ درصد تولید را برعهده دارند.

اکنون با توجه به خشکسالی‌ها و محدودیت منابع آبی باغات انار از چه شرایطی برخوردار است؟

با توجه به مناطق کشت انار، مسلماً افت کمیت و کیفیت منابع آبی، در باغات خسارتی را به همراه خواهد داشت، بنابراین استفاده از روش‌های نوین آبیاری، استفاده از سایبان و پوشش میوه و تغذیه و کاربرد آنتی‌استرس‌ها در کاهش تنش‌ها مؤثر است.

وزارت جهاد کشاورزی برای توسعه و احیای باغات و حفظ و نگهداری آنان چه برنامه‌ای دارد؟

آنچه مسلم است روش‌های سنتی باغداری دیگر پاسخگوی شرایط

برای مدیریت تنش خشکی، در حال حاضر طرح‌هایی به صورت پایلوت و الگویی در زمینه مدیریت آبیاری، اصلاح بستر کشت، تراکم کشت و اصلاح باغات صورت گرفته که نتایج خوبی بدست آورده‌ایم که با ترویج و اجرایی کردن آنها، می‌توان تنش‌ها را مدیریت کرد.

برای کنترل آفات و بیماری‌ها می‌توانیم از روش‌های جدید باغداری، همچون بکارگیری سایبان‌ها، بالابردن تراکم درختان در برخی گونه‌ها و مناطق، پوشش میوه‌ها، استفاده از کشت‌های میانه‌ای، تغذیه مناسب و استفاده از آنتی‌استرس‌ها استفاده کنیم.

اجرای روش‌های اصلاح و احیای باغات، سایبان و پوشش میوه و اصلاح سیستم آبیاری از اقدامات مهمی است که وزارت جهاد کشاورزی در دستور کار دارد و به نظر می‌رسد طی یک برنامه پنج ساله می‌تواند در تولید میوه‌های گرمسیری به خودکفایی رسید.

سال گذشته طرحی آماده شد تحت عنوان مدیریت تولید میوه‌های گرمسیری در سطح ۱۲ هزار و ۵۰۰ هکتار که قرار است این تولیدات در محیط‌های کنترل شده، گلخانه، سایبان و بخشی در فضای باز مناطق جنوبی کشور بویژه استان سیستان و بلوچستان اجرایی شود. به طور حتم برای اجرای این طرح، باید از ارقام تجاری روز دنیا سازگار با مناطق کشت، رعایت اصول تغذیه و مدیریت باغات، بازار، صنایع تبدیلی و مکانیزاسیون براساس آخرین دستاوردها و نتایج تحقیقاتی بهره گرفت که نیاز به حمایت ویژه و اعتبارات یارانه‌ای برای پیاده‌سازی سیستم‌های نوین آبیاری هوشمند دارد.

فعلی بخش کشاورزی نیست زیرا محدودیت منابع آبی و بروز تنش‌های دمایی (گرما و سرما)، موجب طغیان آفات و بیماری‌ها در باغات می‌شود. بنابراین با توجه به سرانه تولید، برنامه توسعه‌ای با روش‌های پیشین نداریم اما اصلاح و احیای باغات در دست اقدام است. طبق آمارها ۲۵ هزار و ۵۰۰ هکتار اصلاح باغات و ۸ هزار و ۹۰۰ هکتار حذف باغات قدیمی و جایگزین با ارقام تجاری در برنامه پنج ساله در دست اجرا و اقدام داریم.

برای مدیریت تنش خشکی، در حال حاضر طرح‌هایی به صورت پایلوت و الگویی در زمینه مدیریت آبیاری، اصلاح بستر کشت، تراکم کشت و اصلاح باغات صورت گرفته که نتایج خوبی بدست آورده‌ایم که با ترویج و اجرایی کردن آنها، می‌توان تنش‌ها را مدیریت کرد.

برای کنترل آفات و بیماری‌ها می‌توانیم از روش‌های جدید باغداری، همچون بکارگیری سایبان‌ها، بالابردن تراکم درختان در برخی گونه‌ها و مناطق، پوشش میوه‌ها، استفاده از کشت‌های میانه‌ای، تغذیه مناسب و استفاده از آنتی‌استرس‌ها استفاده کنیم.

اجرای روش‌های اصلاح و احیای باغات، سایبان و پوشش میوه و اصلاح سیستم آبیاری از اقدامات مهمی است که وزارت جهاد کشاورزی در دستور کار دارد و به نظر می‌رسد طی یک برنامه پنج ساله می‌تواند در تولید میوه‌های گرمسیری به خودکفایی رسید.

در دنیا چند رقم انار داریم و چه ارقامی مربوط به ایران است و چه اقداماتی در اصلاح ارقام داخلی صورت گرفته است؟

انار بومی ایران به شمار می‌رود و یکی از کشورهایی است که غنی‌ترین ذخایر ژنتیکی را دارد، چون منبع و منشأ تولید و پراکنش انار در جهان کشور ایران است که بیش از ۸۰۰ ژنوتیپ انار را داخل کشور داریم. در هر کشوری سه یا چهار رقم تجاری و صادراتی وجود دارد، در ایران تاکنون ۱۰ رقم تجاری ثبت شده و به زودی دو رقم دیگر که حاصل سال‌ها زحمات تحقیق و کار اصلاحی محققین و بخش خصوصی است ثبت و معرفی خواهند شد. موضوع اصلاح ارقام، زمانبر است که در بخش تحقیقات کشاورزی در حال انجام است. با وجود اینکه در برخی گونه‌ها دستاوردهای خوبی کسب شده، در بخش اجرا، به دنبال ارقامی هستیم که علاوه بر مقاومت به یک تنش خاص، از لحاظ کیفیت میوه مطلوب و عملکرد مناسبی داشته باشد.

برش